

ЕВРОПЕЙСКИ НАДЗОРЕН ОРГАН ЗА ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ

Резюме на становището на Европейския надзорен орган по защита на данните относно участието в преговорите с оглед на Втори допълнителен протокол към Конвенцията от Будапеща за престъпленията в кибернетичното пространство

[Пълният текст на настоящото становище може да се намери на английски, френски и немски език на уебсайта на ЕНОЗД www.edps.europa.eu]

(2019/C 186/05)

На 5 февруари 2019 г. Европейската комисия публикува препоръка за решение на Съвета за упълномощаване на Комисията да участва от името на Съюза в преговорите за втори допълнителен протокол към Конвенцията от Будапеща за престъпленията в кибернетичното пространство. В приложението към препоръката се излагат препоръчаните указания на Съвета за договаряне на протокола. Този протокол има за цел да подобри традиционния канал за сътрудничество и да включи разпоредби за пряко сътрудничество между правоприлагащите органи и доставчиците на услуги зад граница, както и разпоредби относно трансграничния директен достъп до данни от страна на правоприлагащите органи.

ЕНОЗД приветства и активно подкрепя препоръката на Европейската комисия да бъде разрешено да договори, от името на Европейския съюз, втори допълнителен протокол към Конвенцията за престъпленията в кибернетичното пространство. Както ЕНОЗД посочва от дълго време насам, ЕС има нужда от устойчиви договорености за споделяне на лични данни с трети държави за целите на правоприлагането, които да са напълно съвместими с договорите на ЕС и Хартата на основните права. Дори при разследването на вътрешни случаи правоприлагащите органи все по-често се намират в „трансгранични ситуации“, тъй като информацията се съхранява по електронен път в трета държава. Нарастващият обем на исканията и нестабилността на цифровата информация оказват натиск върху съществуващите модели на сътрудничество, като например правната взаимопомощ. ЕНОЗД разбира, че органите са изправени пред надпревара с времето за получаване на данни за своите разследвания и подкрепя усилията за разработване на нови модели на сътрудничество, включително в контекста на сътрудничеството с трети държави.

Настоящото становище има за цел да предостави конструктивни и обективни съвети на институциите на ЕС, тъй като Съветът трябва да представи своите указания преди започването на тази деликатна задача с широки разклонения. ЕНОЗД подчертава необходимостта да се гарантира пълно зачитане на основните права, включително неприкосновеността на личния живот и защитата на личните данни. Макар ЕНОЗД да признава, че не е възможно в споразумение с трета държава да се преповторят изцяло термините и определенията от правото на ЕС, механизмите за защита на физическите лица трябва да бъдат ясни и ефективни, за да се постигне пълно съответствие с първичното право на ЕС. През последните години Съдът на Европейския съюз потвърждава принципите за защита на данните, в това число безпристрастност, точност и уместност на данните, независим надзор и индивидуални права на физическите лица. Тези принципи са толкова значими за публичните органи, колкото за частни дружества и придобиват още по-голямо значение предвид чувствителността на данните, необходими за наказателни разследвания.

Много от вече предвидените гаранции са добре дошли, но трябва да бъдат засилени. ЕНОЗД определя три основни подобрения, които препоръчва за указанията за водене на преговори, за да се осигури съответствие с Хартата и с член 16 от ДФЕС:

- гарантиране на задължителния характер на предвидения протокол,
- включително подробни гаранции, включително принципа на ограничаване в рамките на целта, дължащи се на различните потенциални подписали страни, но не всички от тях са страни по Конвенция 108 или са сключили равностойно споразумение с рамковото споразумение между ЕС и САЩ,
- противопоставяне на всякакви разпоредби относно прекия достъп до данни.

Освен това, в становището се съдържат допълнителни препоръки за подобрения и пояснения на указанията за водене на преговори. ЕНОЗД остава на разположение на институциите за допълнителни консултации по време на преговорите и преди финализирането на протокола.

1. ВЪВЕДЕНИЕ И КОНТЕКСТ

1. На 17 април 2018 г. Комисията прие пакет от две законодателни предложения: предложение за регламент относно европейските заповеди за предоставяне и за запазване на електронни доказателства по наказателноправни въпроси ⁽¹⁾ (наричано по-долу „предложението за електронни доказателства“) и предложение за директива за установяване на хармонизирани правила относно назначаването на юридически представители за целите на събирането на доказателства по наказателни производства ⁽²⁾. Въпреки че понастоящем работата продължава в Европейския парламент, Съветът на Европейския съюз (Съветът) постигна общ подход по тези две предложения ⁽³⁾.
2. На 5 февруари 2019 г. Комисията прие две препоръки за решения на Съвета: препоръка за разрешаване на започването на преговори с оглед на международно споразумение между Европейския съюз (ЕС) и Съединените американски щати (САЩ) относно трансграничния достъп до електронни доказателства за съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси ⁽⁴⁾ и препоръка за разрешаване на участието на Комисията, от името на ЕС, в преговорите по втори допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185) (наричана по-долу „препоръката“) ⁽⁵⁾. Първата препоръка е предмет на отделно становище на ЕНОЗД ⁽⁶⁾. Въпреки това Европейският надзорен орган по защита на данните (ЕНОЗД) счита, че преговорите със САЩ и със Съвета на Европа са тясно свързани.
3. Препоръката беше приета въз основа на процедурата, предвидена в член 218 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) по отношение на споразумения, сключени между ЕС и трети държави. С настоящата препоръка Комисията се стреми да получи разрешение от Съвета да бъде определена за преговарящ от името на ЕС за втория допълнителен протокол към Конвенцията от Будапеща за престъпленията в кибернетичното пространство (CETS № 185) ⁽⁷⁾, в съответствие с указанията за водене на преговори, приложени към препоръката. Приложението към препоръката (наричано по-долу „приложението“) е от изключително значение, тъй като в него се излагат препоръчаните указания на Съвета до Комисията да преговаря във връзка с протокола от името на ЕС. След приключването на преговорите, за сключването на споразумението, Европейският парламент ще трябва да даде съгласието си с текста на договореното споразумение, след което Съветът ще трябва да вземе решение за сключването на споразумението. ЕНОЗД очаква да се допитат до него своевременно по текста на проекта на споразумението в съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725.
4. ЕНОЗД приветства факта, че са се допитали до него след приемането на препоръката от Европейската комисия в съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725. ЕНОЗД също така приветства позоваването на това становище в съображение 8 от препоръката. Той желае да подчертае, че настоящото становище не засяга каквито и да било допълнителни коментари, които ЕНОЗД би могъл да направи въз основа на допълнителната налична информация, разпоредбите на проекта за протокол по време на преговорите и законодателните промени в трети държави.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

58. ЕНОЗД разбира необходимостта правоприлагащите органи да осигурят и получат електронни доказателства бързо и ефективно. Той подкрепя използването на новаторски подходи за получаване на трансграничен достъп до електронни доказателства и намирането на отговор на ЕС на съществуващите проблеми в този контекст. Втори допълнителен протокол, който ще бъде договорен на равнище ЕС, би запазил по-добре равнището на защита, гарантирано от рамката на ЕС за защита на данните и би гарантирал съгласувано равнище на защита в целия ЕС, а не отделни споразумения, сключени на двустранна основа от държавите членки. Поради това настоящото становище има за цел да предостави на институциите на ЕС конструктивни и обективни съвети, тъй като Комисията се стреми да получи разрешение от Съвета за участие в преговорите с оглед на настоящия протокол.

⁽¹⁾ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейските заповеди за предоставяне и за запазване на електронни доказателства по наказателноправни въпроси, COM(2018) 225 final.

⁽²⁾ Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за установяване на хармонизирани правила относно определянето на юридически представители за целите на събирането на доказателства по наказателни производства, COM(2018)226 final.

⁽³⁾ Съветът прие общия си подход към предложението за регламент на 7 декември 2018 г., който може да бъде намерен на адрес: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/12/07/regulation-on-cross-border-access-to-e-evidence-council-agrees-its-position/#>. Съветът прие общия си подход към предложението за директива на 8 март 2018 г., който може да бъде намерен на адрес: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/03/08/e-evidence-package-council-agrees-its-position-on-rules-to-appoint-legal-representatives-for-the-gathering-of-evidence/>.

⁽⁴⁾ Препоръка за решение на Съвета за разрешаване на започването на преговори по споразумение между Европейския съюз и Съединените американски щати относно трансграничния достъп до електронни доказателства за целите на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, COM(2019) 70 final.

⁽⁵⁾ Препоръка за решение на Съвета за разрешаване на участието в преговори по втори допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185), COM(2019) 71 final.

⁽⁶⁾ Становище 2/2019 на ЕНОЗД относно мандата за водене на преговори за споразумение между ЕС и САЩ относно трансграничния достъп до електронни доказателства.

⁽⁷⁾ Конвенция за засилено международно сътрудничество по въпросите на киберпрестъпността и електронните доказателства, Будапеща, 23 ноември 2001 г., CETS № 185.

59. ЕНОЗД приветства факта, че мандатът има за цел да гарантира, че протоколът съдържа подходящи гаранции за защита на данните.
60. ЕНОЗД отправя три основни препоръки за предвидения протокол, за да осигури съответствие с Хартата и с член 16 ДФЕС. ЕНОЗД препоръчва указанията за водене на преговори да бъдат насочени към:
- гарантиране на задължителния характер на предвидения протокол,
 - въвеждане на подробни гаранции, включително принципа на ограничаване в рамките на целта, дължащи се на различните потенциални подписали страни, като не всички от тях са страни по Конвенция 108 или са сключили равностойно споразумение с рамковото споразумение между ЕС и САЩ,
 - противопоставяне на всякакви разпоредби относно прекия достъп до данни.
61. В допълнение към тези общи препоръки, препоръките и коментарите на ЕНОЗД в настоящото становище се отнасят до следните специфични аспекти:
- правното основание на решението на Съвета;
 - последващите предавания на данни от компетентните органи на трети държави;
 - правата на субектите на данни, по-специално правото на информация и правото на достъп;
 - контрол от независим орган;
 - средствата за правна защита и административните средства за защита;
 - престъпленията, обхванати от предвидения протокол и категориите лични данни;
 - специфичните предпазни мерки за гарантиране на подходящо ниво на сигурност на предадените данни;
 - специфичните предпазни мерки за данните, защитени с привилегии и имунитети;
 - взаимопомощ при извънредни ситуации;
 - в случай на пряко сътрудничество, предаване на лични данни, определение и видове данни, участие на други органи, възможност за доставчиците на услуги, на които е издадена заповед за предоставяне на електронни доказателства, да възразят въз основа на конкретни основания;
 - възможността за суспендиране на протокола в случаи на нарушения на неговите разпоредби и за неговото преразглеждане.
62. На последно място, ЕНОЗД остава на разположение на Комисията, Съвета и Европейския парламент, за да предоставя съвети на следващите етапи от този процес. Коментарите в настоящото становище не засягат каквито и да било допълнителни коментари, които ЕНОЗД би могъл да направи, тъй като могат да възникнат и други въпроси и впоследствие биха били разгледани, след като бъде предоставена допълнителна информация. Той очаква да се допитат до него на по-късен етап относно разпоредбите на проекта на протокол преди неговото финализиране.

Брюксел, 2 април 2019 г.

Giovanni BUTTARELLI

Европейски надзорен орган по защита на данните